

การประยุกต์หลักธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม*

Application Of Dharma To Increase The Effectiveness Of Teamwork

พระนุชิต นาคเสโน

PhraNuchit nacaseno

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: nuchit.pho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

แม้ว่าในหลายปีที่ผ่านมา จะมีการผลักดันให้องค์กรและหน่วยงานกลายเป็น "องค์กรสุขภาวะ" หรือ "Happy Workplace" ตามแนวคิดของสำนักสนับสนุนสุขภาวะ องค์กรสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) แต่การสร้างบรรยากาศในการทำงานให้คนทำงานมีความสุขและผลงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ในลักษณะงานสัมฤทธิ์ ชีวิตีร์นรมย์ คงไม่สามารถเริ่มจากตัวองค์กรหรือหน่วยงานได้เพียงอย่างเดียว การทำงานเป็นทีม การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คนขึ้นไป โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายและจุดประสงค์เดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมเปรียบเสมือนการเล่นกีฬา ถ้าสามารถเล่นเป็นทีมได้ดีที่สุดเท่าใดโอกาสจะชนะก็มีมากขึ้นเท่านั้น และไม่เคยปรากฏว่ามีองค์กรใดสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานโดยปราศจากทีมงานที่ดีได้การทำงานเป็นทีมจึงเปรียบเสมือนการประสานงานและความสามารถผสมกลมกลืนกันอย่างมีประสิทธิภาพในการทำงาน เชื่อว่าในแต่ละทีมงานนั้นต้องมีปัญหาเกิดขึ้น และแก้ไขปัญหานั้นแทบทุกวันและสิ่งที่จะทำให้ผ่านไปได้คือ ความรักความสามัคคีซึ่งกันและกันในทีม การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทีม มีน้ำใจต่อกัน เป็นที่ปรึกษาที่ดี หลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งได้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมให้ดีขึ้น เป็นการปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มากสงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือผลของการนำหลักพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม; ประสิทธิภาพ; การประยุกต์หลักธรรม

* Received January 14, 2022; Revised February 25, 2022; Accepted March 19, 2022

ABSTRACT

Although in the past several years There will be a push for organizations and agencies to become "Health Organization" or "Happy Workplace" according to the concept of the Office of Health Support Organization of the Office of Health Promotion Foundation (ThaiHealth) but creating a working atmosphere for working people to be happy and successful in accordance with the objectives and efficiency. in the form of achievement happy life Probably can't start from the organization or the agency alone. Working as a team means working together by more than one member, where all members must have the same goals and objectives to do something and everyone must agree together. Collaboration is planned. Teamwork is like playing a sport. If you can play as a team at your best, the more chances you have of winning. And it never appears that any organization can successfully operate without a good team. Working as a team is like coordination and the ability to blend together effectively at work. I believe that in each team there must be a problem. and solving that problem almost every day and what will make it through is Love, unity with each other in the team. Helping each other in the team be kind to each other be a good adviser By the Buddha's teachings, it has played an important role in shaping the hearts of members in a good direction. If you bring it into practice no matter how hard the problem is All team members are conscious. have wisdom and when there is dharma in the heart believe that problems can be solved and resolved in a good way.

Key words: Teamwork; efficiency; Application of Dharma

บทนำ

การทำงานให้ประสบความสำเร็จ จุดเริ่มต้นที่ง่าย ๆ แต่สำคัญอย่างมาก คือการมีความสุขกับงานที่ทำ และการจะมีความสุขกับงานได้นั้น ก่อนอื่นต้องชื่นชอบในสิ่งที่ทำและพึงพอใจกับหน้าที่ที่ได้รับ ปัจจุบันรูปแบบการทำงานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าสามารถสร้างประโยชน์อย่างมากในบริบทต่าง ๆ คือการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ซึ่งน่าจะอยู่คู่กับมนุษยชาติตั้งแต่เริ่มมีสังคมมนุษย์เกิดขึ้นในโลก อาจเป็นเพราะเหตุมนุษย์เป็นสัตว์สังคมย่อมต้องการอยู่รวมกลุ่มกัน ซึ่งคงเป็นธรรมชาติอยู่ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยในสังคมการทำงานเป็นทีมได้รับความสนใจและมีการฝึกอบรมและพัฒนาให้แก่บุคลากรในองค์กรกันอย่างกว้างขวาง (Kenneth Stott and Allan Walker, 1995: 3) โดยทุกคนในทีมจะต้องทุ่มความคิด ทุ่มแรงกายเพื่องานหรือเพื่อความสำเร็จของงาน โดยไม่ถือว่าเป็นผลงานของตนเองเพียงคนเดียวแต่ผลงานทั้งหมดเป็นของทีมและทีมที่ดีควรสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความไว้วางใจกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันในทีม จนเมื่อทีมมีประสิทธิภาพในการทำงาน ผลประโยชน์ที่ทีมงานจะได้รับก็คือ การทำงานจะมีพลังอย่างมากมายมหาศาล ช่วยลดต้นทุนในการทำงาน ผลงานมีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างสิ่งใหม่ ๆ

การทำงานเป็นทีมที่ดีมีองค์ประกอบของทีมทั้งในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน มีระบบบริหารหรือการจัดการทีมที่ดี มีสมาชิกที่มีคุณภาพมีความสามารถในการทำงานมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (สุทธิชัย ปัญญโรจน์, 2556) ในฐานะเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ แนวคิดเพื่อการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพตามวิถีพุทธศาสนาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดกันมาก คือ การนำ “ธรรมะ” หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมที่พึงประสงค์ ในแบบที่แต่ละคนต่างรู้หน้าที่ของตนเอง ช่วยให้บรรยากาศในการทำงานมีความสุข ที่เรียกว่า สาราณียธรรม 6 ประการ ประกอบด้วย 1) เมตตากายกรรม คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา มีความสุภาพอ่อนโยน เคารพสิทธิเสรีภาพไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้อื่น 2) เมตตาวจีกรรม คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพอ่อนหวาน สื่อสารอย่างเข้าใจ ใช้วาจาปรารถนาดีมีเหตุผล ไม่สร้างความขัดแย้ง 3) เมตตา मनกรรม คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ตั้งใจปรารถนาดีไม่ใหร้าย มองกันในแง่ดี คิดบวก ไม่มีอุปาย สร้างจุดร่วม สงวนจุดต่าง 4) สาราณโภจิตา คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร แบ่งปันให้ส่วนรวมอย่างเท่าเทียม 5) สีสัมมัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคี มีความประพฤติสุจริต ปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่คณะ โดยเคร่งครัด ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รักษาวินัย เคารพกติกา 6) ทิฐีสัมมัญญตา คือ การมีความเห็นร่วมกัน สมาชิกในทีมงานใดได้ประพฤติดีจะเกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกื้อกูลกันไม่ทะเลาะวิวาทกัน อันจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันและผลของงานนั้นจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การทำงานเป็นทีมเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะผลักดันให้ทีมประสบความสำเร็จในการทำงาน ต้องค้นหาคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีมให้พบ ระลึกไว้เสมอว่าทุกคนมีอิสระในตัวเอง ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของทีม แล้วจึงนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกัน ช่วยให้องค์กรก้าวสู่ความสำเร็จ อีกทั้งยังช่วยประหยัดทรัพยากร เวลา ค่าใช้จ่าย ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ได้เป็นอย่างดี

การทำงานเป็นทีม

2.1 ความหมายของการทำงานเป็นทีม

การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คนขึ้นไป โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกันการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี (ยงยุทธ เกษสาคร, 2555) เป็นประเภทหนึ่งของการทำงานกลุ่ม (Group Work) ทีมงานทุกทีมงานจัดเป็นกลุ่มทำงาน แต่กลุ่มทีมงานทุกกลุ่มอาจจะไม่เป็นทีมงานเสมอไป เนื่องจากจากการทำงานเป็นกลุ่มนั้นเป็นการทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อการทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีเป้าหมายร่วมกัน มีลักษณะการทำงานหลายแบบ มีการทำงานที่ประสานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันตั้งไว้ (เอกชัย กี่สุขพันธ์ 2538: 139) การที่ทุกคนภายในทีมมีการประสานงานร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างราบรื่น เพื่อแสดงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนได้อย่างชัดเจน ทีมที่ดีนั้นต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโดยที่สมาชิกภายในทีมมีการรับรู้และเข้าใจตรงกัน สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและร่วมตัดสินใจในงานที่เกี่ยวข้องของตนเองมากที่สุด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกันมากที่สุด (สรุพล พยอมแย้ม 2545)

ดังนั้น การรวมสมาชิกมากกว่า 2 คนขึ้นไป เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่ให้แก่สมาชิกภายในทีมอย่างชัดเจน เพราะทีมยังช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตัดสินใจและทีมนั้นสามารถปฏิบัติงานได้ผลสูงกว่าบุคคลแต่ละคนโดยเฉพาะ จึงทำให้ในปัจจุบันองค์กรหลายองค์กรต่างๆ จึงนำระบบการทำงานเป็นทีมมาใช้มากขึ้น

2.2 ลักษณะของทีม ลักษณะที่สำคัญของทีม

1. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในกิจการของกลุ่ม/ทีม ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับ การให้เกียรติกัน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่มักมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากกว่าการติดต่อกันตัวต่อตัว

2. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของทีม/กลุ่ม โดยเฉพาะจุดประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์การ มักจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่าย

3. การมีโครงสร้างของทีม/กลุ่ม หมายถึง ระบบพฤติกรรม ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี สมาชิกกลุ่มย่อย อาจจะมีกฎเกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

4. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาบทบาทที่มั่นคงในแต่ละทีม / กลุ่ม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิก โดยพิจารณาจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของสมาชิก (Krungsri Guru)

ดังนั้น การทำงานเป็นทีมเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะผลักดันให้ท่านเป็นผู้นำที่ดี ถ้าท่านประสงค์ที่จะนำทีมให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ท่านจำเป็นต้องค้นหาคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีมให้พบระลึกไว้เสมอว่าทุกคนมีอิสระในตัวเอง ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของทีมแล้วจึงนำเอากลยุทธ์ในการสร้างทีมเข้ามาใช้เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันและประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบที่ทำให้การทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ

การทำงานเป็นทีม (Team Work) การทำงานเป็นทีมนั้นจะดูได้ว่าดีหรือไม่ดีต้องดูที่ผลงาน ส่วนผลงานจะดีหรือไม่ดีต้องขึ้นอยู่กับการประสานงานของฝ่ายต่างๆ และการประสานงานของฝ่ายต่างๆ ซึ่งต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ความเข้าใจกันในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการสื่อสารนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีมมี 8 ประการ ดังนี้

1. T = Target – เป้าหมาย หมายถึง หัวใจสำคัญที่จะทำให้การทำงานของทีมงานสามารถมุ่งเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันการทำงานที่มีลักษณะเข้าใจตรงกันในทิศทางการทำงานที่กำหนดขึ้น เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ทีมงานได้ร่วมกันกำหนดไว้อย่างชัดเจนและร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน กำหนดช่วงเวลาที่ต้องการให้เป้าหมายบรรลุผล ซึ่งการกำหนดเวลาที่แน่นอนมีผลต่อการวางแผนการทำงาน มีการแบ่งงานออกไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงยังเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันช่วงเวลาที่กำหนดและร่วมจัดการเอารัดเปรียบในการทำงานในทีม

2. E = Empathy – สื่อสารให้เข้าใจ หมายถึง การสื่อความที่ชัดเจนเหมาะสมซึ่งจะทำให้ทุกคนกล้าที่จะเปิดใจ สื่อสารกันอย่างเปิดเผยไม่มีลัษณคมใน สื่อสารให้เข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน ช่วยให้เกิดความเชื่อใจ ความไว้วางใจ ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือกันทำงาน ให้คำแนะนำหรือเทคนิค คล้อยตามอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น เช่น เมื่อเห็นเพื่อนสมาชิกในทีมมีความทุกข์ทุกข์ จะรู้สึกสงสารเห็นใจ จนอาจยืดหยุ่นแนวทางข้อบังคับบางอย่างให้ การเปิดรับมุมมองและพยายามเข้าอกเข้าใจในโอเดียของกันและกันมากกว่าทีมที่รวมแต่คนเก่งๆ เพียงอย่างเดียว

3. A = Application – ความเห็นร่วมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของกระบวนการทำงาน ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ต้องรู้จักฟังความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่นบ้าง เมื่อความคิดเห็นของตนเองแตกต่างจากคนหมู่มาก ก็ต้องหันมาพิจารณาตนเองปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มาก เรียกว่ารู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ช่วยกันตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้ ให้งานออกมาสมบูรณ์แบบมากที่สุด

4. M = Moral – ผลประโยชน์ร่วมกัน หมายถึง การพิจารณาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานไม่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม ส่วนใหญ่จะพิจารณาผลการทำงานเป็นรายบุคคล ดังนั้นระบบรางวัลที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม คือ การที่ทุกคนได้รางวัลอย่างยุติธรรมทุกคน คือ ควรสนับสนุนการให้รางวัลแก่การทำงานเป็นทีมในลักษณะที่วางอยู่บนพื้นฐานการให้รางวัลกับกลุ่ม เมื่อได้รับการชมเชยก็ไม่แสดงออกหน้ารับคำชมแต่เพียงผู้เดียว แต่จะน้อมรับคำชมนั้นมาแสดงแก่สมาชิกในทีม

5. W = Welfare – ความเต็มใจ หมายถึง บรรยากาศของการทำงานมีความเป็นกันเองอบอุ่น การช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ ของสมาชิกในทีมด้วยความเต็มใจ การช่วยเหลือมีการให้ความร่วมมือกันในการทำงาน และแสดงศักยภาพของการทำงานที่ตนมีอยู่เพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นและสร้างสรรค์ ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างจริงจังและจริงใจ ไม่มีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่าย

6. O = Open Mind – เปิดใจกว้าง หมายถึง เพิ่มพูนความรู้สึกลงในการยอมรับนับถือในการทำงาน สมาชิกแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตนและเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม การสร้างแรงจูงใจทางบวก สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมสร้างพลังทีมงานเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จไม่ปิดกั้นโอกาสของสมาชิกในทีมในการที่แสดงความสามารถ เปิดโอกาสได้โอกาส สมาชิกในทีมได้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

7. R = Responsibility – ความรับผิดชอบต่อกัน หมายถึง การแสดงออกถึงความเคารพในกฎกติกา การกำหนดกติกาหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการทำงานที่จะเอื้อต่อการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย และร่วมกันรับผิดชอบของการทำงาน ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดกติกา หรือกฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ร่วมกัน

8. K = Knowledge - แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ หมายถึง พัฒนาให้สมาชิกในทีมได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะสามารถนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของตน มาสร้างคุณค่าให้กับทีมได้อย่างสร้างสรรค์และการที่ทีมจะประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกในทีมได้นั้น ทีมควรให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงจะสามารถทำให้เกิดเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ (เสนีย์ แดงวัง, 2553)

ดังนั้น การทำงานแบบระบบทีมที่ดีได้นั้นย่อมเกิดจากทีมงาน (Team Work) ที่ดี ซึ่งทีมงานที่ทำงานระบบทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ก็ย่อมสร้างผลสำเร็จได้อย่างยอดเยี่ยมเช่นกัน

การประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม

ธรรมอันเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกลงที่เกิดขึ้นต่อกันจนก่อให้เกิดเป็นความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน วิธีสร้างความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสถึงหลักธรรมที่เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดธรรมที่เรียกว่า “หลักสาราณียธรรม” มี 6 ประการ ได้แก่

1. เมตตาการุณยธรรม หมายถึง การช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ ของสมาชิกในทีมด้วยความเต็มใจ การแสดงออกทางกายด้วยความเมตตา ด้วยกิริยาอาการที่สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกัน มีการช่วยเหลือมีการให้ความร่วมมือกันในการทำงาน เคารพในสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในทีม ให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ

2. เมตตาจริยธรรม สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านวาจา การพูดแต่สิ่งที่ดีงาม พูดกันด้วยความรัก ความปรารถนาดี รู้จักการพูดให้กำลังใจซึ่งกันและกันในยามที่เพื่อนร่วมทีมในเวลาที่เหมาะสมกับปัญหาของการ

ทำงาน ความผิดหวัง หรือปัญหาต่างๆ ควรพูดแนะนำขั้นตอนวิธีการทำงานที่ง่ายต่อการเข้าใจ แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี ให้ความเข้าใจที่แสดงความเคารพนับถือต่อกัน เจรจากันด้วยเหตุผล ด้วย ติปัญญา ไม่ใช่โทษะเป็นต้วน้า พูดอย่างมีจิตสำนึกในผลประโยชน์สุขร่วมกันพูดจาสร้างสรรค์ หากไม่มีความสามารถที่จะพูดแนะนำอะไรใครได้ ก็ไม่ควรพูดซ้ำเติม หรือนำไปนินทาว่าร้าย กล่าวร้ายเสียดสีประชดประชันกัน สร้างระบบการสื่อสารที่ดี พูดกระตุ้นเพื่อนร่วมทีมในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เมตตามโนกรรม หมายถึง การแสดงออกทางใจด้วยความเมตตา โดยตั้งจิตปรารถนาดีต่อกัน นึกคิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กันและกัน ตั้งจิตปรารถนาดีคิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในองค์ได้เร็วขึ้น เป็นการคิดดีต่อกัน ปรารถนาที่ ไม่คิดอิจฉาริษยา หรือไม่คิดมุ่งร้ายพยาบาท หากสมาชิกทุกคนในทีมคิดแล้วปฏิบัติเหมือนกัน ความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นและสามารถที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานไปได้ด้วยดี

4. สาธารณโภคี หมายถึง การแบ่งปัน (ทาน) จะต้องแบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม ช่วยแก้ไขหรือลดความขัดแย้ง มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม มิให้ช่องว่างระหว่างชนชั้นมากนัก การรู้จักแบ่งปัน มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะ มีการแบ่งให้กันและกันตามโอกาสอันควร ให้โอกาส ให้อภัย ให้ความรู้ ไม่ปล่อยให้สมาชิกในทีมต้องแบกรับภาระงานแต่เพียงผู้เดียว ช่วยเหลือกันเพื่อแสดงความรักความหวังดีและงานต่างๆ จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากความสมัคสมานสามัคคีของทีม

5. สีสัมมัญญตา หมายถึง การเคารพกฎกติกาของการทำงานร่วมกัน มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม รู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวหน้าทิ่มกัน ไม่บ้าอำนาจหรือถือตนว่าตัวเองยิ่งใหญ่กว่าผู้อื่น ไม่ถืออภิสิทธิ์ใดๆ ทั้งปวง ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ ไม่ฝ่าฝืนมติหรือหลักการของหมู่คณะอันจะก่อให้เกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้นื้อเชื่อใจกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สมาชิกในทีม

6. ทวิฐีสัมมัญญตา หมายถึง การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในทีม ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือจัดปัญหา ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามและถูกต้องหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ต้องรู้จักฟังความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่นบ้าง เมื่อความคิดเห็นของตนเองแตกต่างจากคนหมู่มาก ก็ต้องหันมาพิจารณาตนเองปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มาก เรียกว่ารู้จักแสวงหาจุดร่วมและสงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ต้องมีความเข้าใจในเรื่องสิทธิ หน้าที่และเสรีภาพของแต่ละบุคคล ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์งานให้เกิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) 2545)

จากหลักธรรมดังกล่าวนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม โดยสามารถจำแนก ได้ดังต่อไปนี้

1. เมตตากายกรรม (สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านกำลังกาย) คือ สร้างบรรยากาศของการทำงาน มีความเป็นกันเอง อ่อนน้อม การช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ ของสมาชิกในทีมด้วยความเต็มใจ แสดงศักยภาพของการทำงานที่ตนมีอยู่เพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นและสร้างสรรค์ มุ่งเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันการทำงานที่มีลักษณะเข้าใจตรงกัน ร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน กำหนดช่วงเวลา

ต้องการให้เป้าหมายบรรลุผล การแบ่งงานออกไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบ กระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและร่วมจัดการเอารัดเปรียบในการทำงานในทีม

2. เมตตาวจีกรรม (สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านวาจา) คือ การสื่อความที่ชัดเจนเหมาะสม สมาชิกทุกคนกล้าที่จะเปิดใจสื่อสารกันอย่างเปิดเผยไม่มีลับลมคมใน สื่อสารให้เข้าใจวัตถุประสงค์เป้าหมาย และยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน ให้คำแนะนำหรือเทคนิคในการทำงาน

3. เมตตามโนกรรม (สนับสนุนช่วยเหลือกันทางด้านจิตใจ) คือ เพิ่มพูนความรู้สึกในการยอมรับนับถือในการทำงาน สมาชิกแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตนและเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม การสร้างแรงจูงใจทางบวก สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมสร้างพลังทีมงานเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ไม่ปิดกั้นโอกาสของสมาชิกในทีมในการที่แสดงความสามารถ เปิดโอกาสได้โอกาสสมาชิกในทีมได้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

4. สาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) คือ การที่ทุกคนได้รางวัลอย่างยุติธรรมทุกคน สนับสนุนการให้รางวัลแก่การทำงานเป็นทีมในลักษณะที่วางอยู่บนพื้นฐานการให้รางวัลกับกลุ่ม เมื่อได้รับการชมเชยก็ไม่แสดงออกหน้ารับคำชมแต่เพียงผู้เดียวแต่น้อมรับคำชมนั้นมาแสดงแก่สมาชิกในทีม

5. สีสามัญญตา (การเคารพกฎกติกา) คือ การแสดงออกถึงความเคารพในกฎกติกา การกำหนดกติกาหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการทำงานที่จะเอื้อต่อการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายและร่วมกันรับผิดชอบของการทำงานและการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ร่วมกัน

6. ทิฐิสามัญญตา (การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในทีม) คือ สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของกระบวนการทำงาน ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ต้องรู้จักฟังความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่นบ้างปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มากสงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ช่วยกันตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้

ดังนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงาน ช่วยให้บรรยากาศในการทำงานมีความสุข สมาชิกในทีมงานใดได้ประพุดติจะเกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกื้อกูลกันไม่ทะเลาะวิวาทกัน อันจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกันและผลของงานนั้นจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป

การทำงานเป็นทีม คือ อีกหนึ่งรูปแบบการทำงานในฝันของใครหลายคน เพราะผลลัพธ์ของการทำงานรูปแบบนี้มักจะประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้องค์กรเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว สิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันบุคลากรให้พัฒนาตัวเองตลอดเวลา เพราะหากในทีมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำงานเข้าหากันตลอดจนมีความสนิทชิดเชื้อกัน ทำผลงานเป็นที่น่าพอใจ องค์กรสมควรจะสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติที่เปี่ยมแนวทางในการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ คือ หลักสารณียธรรม 6 ซึ่งได้มาบูรณาการกับศาสตร์ตะวันตก เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมให้ดีขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศของการทำงาน

มีความเป็นกันเอง อ่อนน้อม มีความกระตือรือร้นและสร้างสรรค์ มุ่งเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันการทำงานที่มีลักษณะเข้าใจตรงกัน ทุกคนกล้าที่จะเปิดใจสื่อสารกันอย่างเปิดเผยไม่มีลัษณคมใน เพิ่มพูนความรู้สึกรในการยอมรับนับถือในการทำงาน รู้จักฟังความคิดเห็นของสมาชิกผู้อื่นบ้าง ปรับมุมมองทัศนคติของตนให้เข้ากับคนหมู่มากสงวนไว้ซึ่งจุดต่าง ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือผลของการนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม

องค์ความรู้

จากการศึกษาสามารถสร้างรูปแบบของการประยุกต์หลักธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม ดังแผนภาพที่แสดง

ภาพที่ 1 : การประยุกต์หลักธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม พัฒนาโดยพระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย), 2563

บรรณานุกรม

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2555). **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ.พรินติ้ง.
- สรุพล พยอมแย้ม. (2545). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมเมธี.
- สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2555). **ครบเครื่องเรื่องนักบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพรส.
- เสนีย์ แดงวัง. (2553). **หลักในการทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- Kenneth Stott and Allan Walker (1995). **Teams, Teamwork and Teambuilding: The Manager's Complete Guide to Teams in Organisations**. New York ; Sydney : Prentice Hall.
- Krungsri Guru. **การทำงานเป็นทีม**. แหล่งที่มา <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/effective-result-of-perfect-teamwork.html> สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2563.